

POSTANOWIENIE

20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Widło

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 20 grudnia 2023 r. w Warszawie
zażalenia H.A.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 23 sierpnia 2022 r., V ACa 365/22,

w sprawie z powództwa O. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

przeciwko H.A.

o zapłatę,

1. oddala zażalenie;

**2. pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego w orzeczeniu kończącym sprawę.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 31 grudnia 2021 r. oddalił powództwo O. sp. z o.o. z siedzibą w B. o zasądzenie od pozwanej H.A. kwoty 80 000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej koszty procesu.

W ocenie Sądu pierwszej instancji żadna z przesłanek z art. 415 k.c. przyjęcia odpowiedzialności deliktowej odszkodowawczej pozwanej w niniejszej sprawie nie została wykazana.

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zostało zaskarżone apelacją przez powoda. W wyniku apelacji Sąd Apelacyjny wyrokiem z 23 sierpnia 2022 r., uchylił w całości wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania,

uznając, że w sprawie nie została rozpoznana istota sprawy, a postępowanie dowodowe należy przeprowadzić w całości.

Na wyrok Sądu Apelacyjnego zażalenie wniosła pozwana.

Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzuciła: 1. naruszenie przepisu art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 415 k.c. poprzez uznanie, że w niniejszej sprawie nie doszło do rozpoznania istoty sprawy, 2. naruszenie przepisu art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z 387 § 2¹ k.p.c. w zw. z art. 415 k.c. polegające na wadliwym sformułowaniu uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, 3. naruszenie przepisu art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 380, 235² § 1 pkt. 2, 3 i 5, 227 i 229 k.p.c. w zw. 387 § 21 k.p.c., poprzez uznanie, że w przedmiotowej sprawie zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w szczególności dowodu z „opinii biegłego”. Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o jego oddalenie i o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne służy przeprowadzeniu kontroli, czy orzeczenie zostało prawidłowo oparte na jednej z wymienionych przesłanek, a zatem, czy powołana przez sąd odwoławczy przyczyna uchylenia odpowiada ustawowej podstawie. Przedmiotem badania przy rozpoznaniu zażalenia jest istnienie procesowych podstaw wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia kasatoryjnego, zamiast merytorycznego zakończenia sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 3 listopada 2022 r., III CZ 362/22). Kognicja Sądu Najwyższego, jako sądu rozpoznającego zażalenie na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest wąska, ograniczając się wyłącznie do ustalenia, czy istniały procesowe podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego czy też sąd odwoławczy popełnił błąd przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej jednej z podstaw orzeczenia kasatoryjnego i poszukiwał podstaw uchylenia orzeczenia poza katalogiem wskazanym w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Oznacza to, iż Sąd Najwyższy rozpatrując zażalenie weryfikuje jedynie, czy doszło do nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.), bądź też czy miała

miejsce nieważność postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.). Zażalenie nie jest natomiast środkiem prawnym służącym badaniu materialnoprawnej podstawy zaskarżonego orzeczenia, a poza zakresem kontroli Sądu Najwyższego pozostaje prawidłowość stanowiska prawnego sądu odwoławczego, co do meritum (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 lutego 2023 r., III CZ 423/22).

Sąd drugiej instancji w niniejszej sprawie uchylił zaskarżony wyrok ze względu na zaistnienie obu przesłanek z art. 386 § 4 k.p.c., tj. braku rozpoznania istoty sprawy oraz konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W sprawie podstawę odpowiedzialności pozwanej wywodzono z faktu wyrządzenia szkody (art. 415 k.c.). Wykazanie odpowiedzialności z tego tytułu wymagało wykazania trzech przesłanek: faktu zawinionego wyrządzenia szkody, za którą ustawa czyni odpowiedzialnym określony podmiot, szkody i jej wysokości oraz adekwatnego związku przyczynowego. Sąd drugiej instancji ocenił, że orzeczenie sądu pierwszej instancji zapadło na kanwie ustalenia, iż strona powodowa nie wykazała przesłanek odpowiedzialności deliktowej pozwanej w postaci zdarzenia powodującego szkodę (bezprawnego działania lub zaniechania po stronie pozwanej), co skutkowało oddaleniem powództwa *a limine*, bez konieczności badania pozostałych dwóch przesłanek w postaci szkody i adekwatnego związku przyczynowego występującego pomiędzy szkodą a wyżej wskazanym działaniem lub zaniechaniem sprawcy.

Oceniając to rozstrzygnięcie Sąd Apelacyjny stwierdził, że wnioski sądu pierwszej instancji co do braku odpowiedzialności pozwanej były co najmniej przedwczesne z uwagi na oddalenie wniosków dowodowych, także w zakresie wykazania pierwszej przesłanki odpowiedzialności. Sąd pierwszej instancji bowiem przyjął, że nie doszło do zawinionego błędu po stronie pozwanej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego jedynym dowodem potwierdzającym powyższą tezę, były zeznania samej pozwanej. Skoro pozostałe wnioski dowodowe oddalono nie można stronie stawiać zarzutu, że nie wykazała przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej. W związku z tym nie badano i nie przeprowadzano postępowania dowodowego w zakresie faktu wystąpienia szkody i jej wysokości jak i przedwczesna była ocena istnienia lub braku istnienia związku przyczynowego pomiędzy faktem wydania opinii przez pozwaną a powstałą szkodą. Wnioski w tym zakresie sformułowane

przez

Sąd Apelacyjny w ramach wyznaczonych wąską kognicją Sądu Najwyższego, iż poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne obarczone są tzw. „błędem braku” oraz „błędem dowolności” nie mogą zostać skutecznie zakwestionowane w przedmiotowym zażaleniu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (m.in. wyroki z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, Nr 1, poz. 22 i z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, Nr 3, poz. 36 oraz postanowienia: z 26 listopada 2012 r., III SZ 3/12; z 15 lutego 2013 r., I CZ 186/12; z 26 marca 2014 r., V CZ 14/14; z 27 czerwca 2014 r., V CZ 41/14; z 4 września 2014 r., II CZ 41/14; z 4 września 2014 r., II CZ 43/14). W sprawie niniejszej sąd pierwszej instancji zbadał tylko pierwszą przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej deliktowej uznając, że nie została wykazana, pomimo, że strona wykazała się inicjatywą dowodową, wnioski dowodowe zostały oddalone. Nie przesądzając kierunku rozstrzygnięcia na obecnym etapie zarówno przedwczesne było wykluczenie zaistnienia pierwszej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej jak i zaniechano w ogóle badania pozostałych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, co uzasadniało w tym przypadku zastosowanie art. 386 § 4 k.p.c. ze względu na konieczność przeprowadzenia zasadniczo w całości postępowania dowodowego jak i konieczności zbadania pozostałych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej w przypadku gdy zostanie wykazane zaistnienie pierwszej z nich. Dlatego wskazanych zrzutów w ramach wąskiej kognicji Sądu Najwyższego w tym postępowaniu zażaleniowym uwzględnić nie można.

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. jako bezzasadne. W przedmiocie kosztów postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 w zw. art. 391 § 1, 397 § 3, 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.

(A.G.)

[at]